

Hasapçynyň kömекçisiniň gündeligidinden / satira

Category: Degişmeler, Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar
написано kitapcy | 23 января, 2025

Hasapçynyň kömекçisiniň gündeligidinden / satira **HASAPÇYNYŇ KÖMEKÇISINIŇ GÜNDELIGINDEN**

1863 ýyl, 11 маý. Biziň altmyş ýaşan hasapçymyz Glotkin üsgürewikden halas bolmak üçin süýde konýak garyp içipdir, indi bolsa gyzgyny galyp öljek bolup ýatyrmış. Lukmanlaryň aýtmagyna görä, ertir ölmelimiş. Ahyry meň hasapçy boljak günümüz geljek eken-ä. «0ň ýerini saňa bereris» diýenlerinede ence wagt bolupdy.

Bir arzaçy, kätip Kleşçýow-a býurokrat diýipdir, Kleşçýow bolsa ony suwa salma ýenjipdir. Indi işi kazyýete çekilse gerek. Bu meselede çözülene meňzeýär.

Aşgazanym agyrdy, şypaly ot-çöplerden içdim.

1863 ýyl, 3 awgust. Hasapçy Glotkiniň ýene-de öýkeni agyryp başlapdyr. Üsgürewigi tutup, süýde konýak goşup içýär. Ölse, elbetde onuň ýeri meňki bolar. Umyt edýärin welin, emma umydym hasyl bolarmy, bolmazmy bilmeýärindä, çünki üsgürewikden aňsatlyga adam ölmese gerek, diýibem şübhelenýän.

Kleşçýow bir ermeniniň elinden wekselini alyp, ýyrtyp taşlady. Indi hä anyk işi kazyýete çekilse gerek.

Bir kempir (Gurewna) aşsam maňa seň keseliň aşgazan däl, babasil diýip aýtdy. Şeýle bolmagam ähtimal.

1867 ýyl, 30 iýun. Gazetlerde ýazmaklaryna görä Arabystana weba keseli gelipdir, Russiýada geläýmezmi? Geläýsä juda köp wezipäň ýeri boşan bolardy. Garry Glotkin öläýmedem, olse ýerini men eýelärdim. Bu zaňňaryň jany ýamanam bir berk eken. Munça uzak ýaşamagam, meň pikirimçe hepdäki aýybam bolsa gerek.

Aşgazanym agyrýar, näme içsemkam? Üzärlilik gaýnadyp içip göräýsem näderkä?

1870 ýyl, 2 ýanwar. Aşsam Glotkiniň aglynda iti ölüpdır.

Pelageýa «it olse, elbetde onuň eýesem öler» diýýär. Gije sagat ikä çenli men hasapçy bolamsoň gymmat baha possun bilen aňry baş köwüş aljakdygym barada gürleşip oturdyk. Hasapçy bolamsoň öýlenmegimem mümkün. Elbetde gyza öýlenmerin, çünkü ýaşam bir çene bardy, dul hatyna öýlenerin.

Agşam Kleşçýow klupda adamlara bolgusyz degişmeler aýdyp bereni we söwda deputatsiyasynyň agzasy Ponýuhowyň watan söýerliginiň üstünden güleni üçin klupdan kowup çykarypdyrlar. Adamlaryň aýtmaklaryna görä, Ponýuhow, Kleşçýowyň üstünden kazyýete arz etjekmiş.

Aşgazanymy Botkina barlatmakçy. Gowy seredýär diýýärler.

[1878 ýyl, 4 iýun. /i] Wetlýanka weba keseli gelipdir. Gazetde ýazmaklaryna görä, adamlar bir çetden gyrylyp barýarmış. Glotkin gorkusyna pertsowka^[1] içip başlapmuş. Bular ýaly garry töňňä pertsowka kömek edermi diýsene. Eger weba bu ýerlerede gelse meniň hasapçy boljagym anyk.

1883 ýyl, 4 iýun. Glotkin agyr ýatyr. Onuň ýanyna baryp, oňa elmydama ölüm diländigimi aýtdym, gözümden boýur-boýur ýaş döküp bagışlamagyny soradym. Olam aglap, alyjenaplyk edip günämi ötdi, soňra aşgazan üçin pißäni ezip, gaýnadyp içmegin maslahat berdi.

Kleşçýowyň, kazyň öňünde dikil gazyk bolmagyna az galdy. Ol kireýine alan fortepýanosyny bir jöhide girewine goýupdyr. Şuńça etmişlerine garamazdan oňa Stanislaw ordeni berildi, kollegiýaň başlygy hem boldy. Bu dünýede bolýan zatlara aklyň haýran galýar, towba.

2 miskal üzärlilik, 1.5 miskal çopantelpek, 1 miskal güýçli arak, 5 miskal uzak garyndaşyň gany, barçasyny garyp bir çüýše araga goşup aşgazan agyrydan halas bolmak üçin her gün irden bir käse içmeli eken.

Şol ýylyň 7-nji iýunu. Düýn Glotkini gömdük. Wah, bu garry töňňän ölümü maňa zerreçe hem nep getirmedи. Glotkin uzakly gije düýşüme girýär, ak kepen giýip, meni çağyrýar. Wah, gara maňlaýym gursun. Hasapçylyga meni däl-de, Çelikowy bellediler. Bu wezipe maňa däl-de, menden ençe ýaş Çelikowa nesip etdi, onuň daýzası generaliň hatyny eken-dä. Ähli etsem-petsemlemiň puç boldy.

1886 ýyl, 10 iýun. Çelikowyň hatyny ony taşlap gidipdir. Görgüli gamlanyp ýör. Gamlanyp öz janyna kast etsede geň galmaly däl. Eger öz janyna kast etse meň hasapçy boljagym anyk. Hemmede şeý diýyär. Diýmek umytalarym heniz puç bolmandyr, bu dünýede ugruny bilseň ýaşasa bolýar, gymmat baha possunam ćeňnege ildi hasap. Öýlenmek meselesine gelsek, muňa garşylygym ýok, wagty sagady gelende neçýün öýlenmeli dälmışın? Öýlenmeli, emma, öňinçä akyllyrak adam bilen maslahatlaşyp görmeli, çünkü öýlenmek oýun-oýunjak iş däl ahyryn.

Kleşcýow gizlin sowetnik Lirmansiň köwşünü çalsyp geýip gidipdir. Ana tomaşa...

Şweýtsar Paýsy aşgazan agyry üçin simap içmegin maslahat berdi. İçip göreýin, hany...

[1] Pertsowka– aragyň ajyburç goşulan bir görnüşi.

Anton ÇEHOW.

Terjime eden: Saparmyrat GÜRGЕНÇЛИ Satiriki hekaýalar